

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingars effektrapport

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar (Rådgivningsbyrån) delar härmed av sig av sin effektrapport.

Målsättning

Rådgivningsbyrån har den övergripande målsättningen att **medverka till en rättssäker migrationsprocess**. Organisationen finns till för asylsökande och flyktingar i Sverige.

Rådgivningsbyrån har formulerat tre resultat som tillsammans ska medverka till att det långsiktiga målet uppfylls.

1. Asylsökande och flyktingar har tillgång till rådgivning och juridiskt stöd (individ- och organisationsfokus)

Då asylsökande får kompetent juridisk rådgivning och bistånd ökar deras möjligheter att få sina rättigheter tillvaratagna och att deras asylprocess är rättssäker.

2. Lagstiftning och tillämpning av lagstiftning säkerställer en rättssäker migrationsprocess (strukturfokus)

Genom att uppmärksamma och lyfta svårigheter i tillämpning och tolkning till beslutsfattare kan vi bidra till att migrationsprocessens strukturer är rättssäkra.

3. Rådgivningsbyråns organisation är anpassad till att medverka till en rättssäker migrationsprocess

Rätt kompetens och tillräckliga resurser krävs för att säkerställa att kvaliteten på juridiskt stöd och analys säkerställs men även att vi kan nå dem som behöver stöd. Här handlar det också om att vi har verktyg och forum som möjliggör spridning av juridisk kompetens.

Dessa resultat utmynnar i ett stort antal aktiviteter som rådgivning, juridisk representation, analys, samordning, utbildning och dialog.

Organisation

Rådgivningsbyrån är en ideell förening med fyra medlemmar: Caritas, Rädda Barnen, Stockholms stift och Svenska kyrkan och har ett strategiskt samarbete med Ekumeniakyrkan. Representanter från medlemmarna utgör organisationens styrelse. Styrelsen tillsätts av

årsmötet och fattar beslut om strategi, verksamhetsplan och budget. Vi är svensk samarbetspartner till UNHCR. Utöver det har vi samverkansavtal med de flesta stift inom Svenska kyrkan, Stockholms stadsmission, Sociala missionen och Nordic Choice Hotels. Avtalen innebär att vi samverkar inom asylrättsområdet och att de får stöd med utbildning, rådgivning och i viss utsträckning påverkan.

Det första resultatet enligt ovan fokuserar på att direkt eller indirekt bidra till individers rättigheter genom att **asylsökande och flyktingar har tillgång till rådgivning och juridiskt stöd**. Detta resultat kan Rådgivningsbyrån påverka genom direkt stöd till asylsökande men även genom att samverka med organisationer och individer som arbetar inom samma område. Rådgivningsbyrån arbetar nära sina medlemmar men samordnar även med andra organisationer som arbetar för asylsökande. Genom att stötta de som arbetar med asylsökande exempelvis kompetensutveckling uppnår Rådgivningsbyrån en större effekt genom sina insatser.

Det andra resultatet inriktar sig på strukturer och Rådgivningsbyråns möjligheter att påverka dessa genom att **lagstiftning och tillämpning av lagstiftning säkerställer en rättssäker migrationsprocess**. För att uppnå detta resultat är organisationen mer beroende av andra aktörer. Målsättningen inom detta resultat är att påverka beslutsfattare och tillämpare och byråns insatser bidrar därmed indirekt till att resultatet uppfylls. Rådgivningsbyrån har en nära dialog med medlemmar och utformar ofta underlag till deras påverkansarbete. Det sker också betydande samordning med andra frivilligorganisationer och internationella organisationer för att gemensamt driva frågor.

Det tredje resultatet är inriktat på hur Rådgivningsbyrån som organisation ska operera för att optimera sina möjligheter att uppnå det långsiktiga målet. Resultatet innebär att **Rådgivningsbyråns organisation är anpassad till att medverka till en rättssäker migrationsprocess**. Detta resultat fokuserar på organisationen internt och är mindre påverkad av externa faktorer, dock spelar vissa externa faktorer som exempelvis tillgång av resurser in beträffande organisationens möjlighet att uppnå detta resultat.

Strategi

För att uppnå resultatet att **asylsökande och flyktingar ska ha tillgång till stöd** har Rådgivningsbyrån definierat två strategier som anges nedan.

Rådgivningsbyrån tillgodoser asylsökande och flyktingars behov av rådgivning och juridiskt stöd

Det direkta stödet till asylsökande är kärnan i vårt arbete som även utgör en utgångspunkt för vårt arbete med utbildning och påverkan. För att tillgodose asylsökandes behov av juridiskt stöd utför vi ett antal aktiviteter.

- Agera offentligt biträde.
- Agera som ombud nationellt och internationellt.
- Agera som ombud för barn.
- Genomföra telefonrådgivning 4 dagar i veckan, en person som svarar i telefon.
- Genomföra rådgivning via e-post, för barn och vuxna.
- Genomföra juridisk rådgivning till barn, inklusive mottagning.
- Agera som stöd till offentliga biträden i ärenden av strategiskt intresse.
- Genomföra rådgivning i stift och med Stockholms stadsmission enligt avtal.
- Handlägga enskilda ärenden.
- Tillgängliggöra relevant information till asylsökande och flyktingar bl.a. på hemsidan.
- Utveckla och sprida relevant information till asylsökande barn och personer som stöttar dem.

Rådgivningsbyrån stöttar organisationer som arbetar med asylsökande och flyktingar med kompetensutveckling beträffande en rättssäker migrationsprocess

Det finns många aktörer i vårt samhälle som arbetar intensivt för asylsökande och flyktingar, inte minst Rådgivningsbyråns medlemmar. För att bidra med ett juridiskt stöd till deras verksamhet genomför Rådgivningsbyrån följande aktiviteter.

- Ta fram och implementera kompetensutvecklingspaket för asyrrätt.
- Vara tillgängliga för rådgivning per telefon, e-post och i möten för medlemsorganisationerna och individer verksamma i dessa.
- Arrangera och medverka vid återkommande möten med representanter för medlemsorganisationer för utbyte av kunskap och information.
- Säkerställa kommunikationsvägar inom relevanta organisationer med fokus på medlemmar.
- Erbjud kompetensutveckling till berörda och engagerade i de regioner där vi verkar.
- Erbjud kompetensutveckling i asyrrätt för organisationer som arbetar med barn.
- Erbjud kompetensutveckling till offentliga biträden kring familjeåterförening och tillvaratagande av asylsökandes rättigheter i enlighet med Europarätten.
- Sprida information genom hemsidan, Twitter etc. till medlemsorganisationer och andra organisationer som arbetar med relevanta frågor.
- Genomföra uppdragsutbildningar.

Rådgivningsbyrån verkar för **rättssäkra strukturer**, det vill säga att lagstiftare och tillämpare säkerställer en rättssäker migrationsprocess. För att nå det resultatet har vi formulerat två strategier.

Rådgivningsbyrå granskar lagstiftning och rättstillämpning beträffande migrationsprocessen

Vårt arbete med att granska lagstiftning och tillämpning innebär ett antal aktiviteter.

- Samordna expertgrupp för analys av EU-rätten i förhållande till asylsökandes rättigheter.
- Sammanfatta, analysera och utvärdera utfallet av nationella och internationella avgöranden.
- Samverka med svenska och internationella aktörer kring praxis från Europarätten.
- Granska och analysera hantering och utfall inom Europarätten.
- Granska och bevaka relevanta teman och genomföra analys på relevanta områden och därigenom påvisa brister och fel i gällande lag och tillämpning.

Rådgivningsbyrå genomför påverkansarbete för att säkerställa en rättssäker migrationsprocess

Vi delar med oss av våra slutsatser från analysarbetet till beslutsfattare och planerar ett antal aktiviteter med det syftet.

- Bedriva påverkansarbete genom att publicera artiklar, genomföra seminarier som speglar vår analys samt svara mot förändrade situationer.
- Förbereda rättsutredningar kring europarätten för offentliga biträden att ta del av.
- Identifiera och delta i relevanta fora för att sprida analyser.
- Yttra oss i relevanta remisser.
- Medverka i relevanta referensgrupper.
- Implementera kommunikationsstrategi och- plan.

För att uppnå sitt långsiktiga mål behöver föreningens **organisation vara anpassad**. Rådgivningsbyrå har definierat tre strategier för att nå det resultatet.

Rådgivningsbyrå arbetar strukturerat och systematiskt för att uppnå sin övergripande målsättning

Rådgivningsbyrå arbetar med två omfattande insatser för att säkerställa att vårt arbete bedrivs på ett strukturerat och systematiskt sätt.

- Utveckla och implementera kommunikationsstrategi- och plan.
- Utveckla och implementera strategi och verksamhetsplan.

Rådgivningsbyråns personal har kapacitet och resurser för att medverka till att uppnå byråns övergripande målsättning

För att säkerställa att Rådgivningsbyråns medarbetare har tillräckliga resurser och kapacitet för att nå förväntade resultat genomförs ett antal insatser.

- Säkerställa långsiktig finansiering genom att utveckla utbildningspaket, utöka medlemskrets, utveckla projekt och extern finansiering samt skapa förutsättningar för att öka gåvor till organisationen.
- Implementera medarbetar- och arbetsmiljöpolicy. Säkerställa kompetensutveckling och en hållbar expansion.

Rådgivningsbyrån har infrastruktur som är anpassad för verksamheten

- Säkerställa att verksamheten har anpassade lokaler.
- Säkerställa att Rådgivningsbyrån har anpassade verktyg för att genomföra sitt uppdrag.

Kapacitet och kompetens

Kansliets medarbetare är en generalsekreterare, en chefsjurist, tolv jurister, en verksamhetssamordnare, en administratör, en projektsamordnare och en utredare. Rådgivningsbyrån tar in praktikanter från juristlinjen och statsvetenskapliga utbildningar löpande under året. Alla jurister inom organisationen är specialiserade inom migrationsrättens område och har gedigna erfarenheter från Migrationsverket, domstolarna och advokatbyråer.

Rådgivningsbyrån har löpande kompetensutveckling för sina medarbetare både inom juridik och metod exempelvis pedagogik. Medarbetarna deltar i grupphandledning hos en psykolog för psykosocialt stöd. Juristernas starka migrationsrättsliga kompetens möjliggör att asylsökande och flyktingar får juridiskt stöd, både direkt och genom andra aktörer som får stöd av Rådgivningsbyrån. Juristernas operativa arbete och erfarenhet i ämnet ligger till grund för arbetet med analys och granskning av lagstiftning och tillämpning. Slutsatserna används i påverkansarbetet som ofta genomförs tillsammans med medlemmar och andra frivilligorganisationer som verkar inom området och ofta har större kapacitet inom kommunikation.

Rådgivningsbyrån ingår i flertalet nätverk för samordning och kompetensöverföring inom migrationsrättens område både nationellt som exempelvis FOSIF (frivilligorganisationer engagerade i flyktingfrågor), FOG (utvalda frivilligorganisationer och Migrationsverket) och internationellt som inom ECRE (europeiskt råd för organisationer som arbetar med migranter). Rådgivningsbyrån är svensk koordinatör för ELENA-nätverket (europeiskt juristnätverk med migrationsrättsfokus).

Rådgivningsbyråns ledning och kansli har kompetens kring planering, uppföljning och utvärdering av verksamhet vilket används inom projekt liksom i verksamhetsutveckling och -planering. Inom kommunikation har externa konsulter anlåtts för att utveckla organisationens hemsida. Bokföringen sköts av en extern byrå.

Rådgivningsbyråns kansli hyr lokaler på Taptogatan 6 i Stockholm och har två vikarierande jurister placerade i Göteborg.

Uppföljning och utvärdering

Rådgivningsbyrån arbetar med resultatnriktad styrning. Föreningen har definierat mål, resultat och strategier för verksamheten som utmynnar i konkreta aktiviteter. Organisationen har identifierat indikatorer för att följa upp resultat och aktiviteter. Resultaten mäts kvantitativt, genom insamlande av statistik, och kvalitativt, genom analys, halvårsvis. Slutsatserna från utvärderingen bidrar till att planera arbetet framåt. Aktiviteterna anpassas, byts ut och fokus justeras mot bakgrund av analyserna. Styrelsen följer upp och utvärderar verksamheten två gånger per år, tar ställning till riskanalys.

Rådgivningsbyrån mäter hur många asylsökande som har fått juridiskt stöd från organisationen, om de har upplevt stödet som meningsfullt och i vilken utsträckning våra klienter har nått framgång i sina ärenden. Stödet till de som i sin tur stöttar asylsökande mäts i antal insatser och i vilken utsträckning det har varit meningsfullt för de som tagit del av det. Rådgivningsbyrån dokumenterar de ärenden som drivs strategiskt och dess utfall. Hur många personer som tar del av information kring asylrätt mäts. Antalet biträden som har tagit del av kompetensutveckling mäts liksom i vilken utsträckning de har använt kunskapen. Antalet insatser för samordning dokumenteras. Spridning av analys dokumenteras.

Delmål på vägen är spridning av information om oss och vad vi kan hjälpa till med, utvecklande av nätverk för spridning av analyser och sammanställning av kompetensutvecklingsinsatser. Medarbetare dokumenterar ärenden, rådgivning och utbildning samt utfall i ärenden. Omdöme av insatser utvärderas genom direkta frågor (telefon) eller enkäter (utbildning). Ibland är det beställaren av utbildningen som genomför utvärdering och ibland gör vi det själva. En årlig medarbetarenkät genomförs för uppföljning av arbetsmiljöfrågor.

Rådgivningsbyrån har medarbetarmöten varje vecka då asylärenden, ny praxis, rättsliga ställningstaganden och generell nationell och internationell utveckling inom asylområdet diskuteras. Mötena protokollförs. Angelägna juridiska frågeställningar samlas på en gemensam white-board som regelbundet diskuteras och prioriterade ämnen analyseras närmare. Ett av organisationens kärnvärden är laganda vilket innebär att medarbetare förväntas stötta och ta stöd av kollegorna. Det understryks och diskuteras löpande och vid medarbetarsamtal. Ett

introduktionsprogram har tagits fram för att säkerställa att nya medarbetare får en grundlig introduktion.

Resultat

Rådgivningsbyrån har det senaste året gett juridiskt stöd till ett stort antal asylsökande direkt. Antalet inkommande ärenden har börjat öka under året. Anledningen är att Migrationsverket under 2016 prioriterade mindre komplicerade ärenden vilket lett till att mer komplicerade ärenden har blivit liggande. När nu beslut fattas i dessa ärenden rör det sig ofta om avslag och personen i fråga vänder sig till Rådgivningsbyrån. Många asylsökande skickar sina ärenden för att få stöd. Så fort ett ärende kommer till Rådgivningsbyrån hanteras brådskande ärenden i första hand. I övriga ärenden kan det tyvärr på grund av hög arbetsbelastning dröja innan den sökande får svar om Rådgivningsbyrån har möjlighet att driva ärendet eller inte. Rådgivningsbyrån har anpassat sina rutiner för att effektivisera hanteringen dock beräknas viss väntetid vara nödvändig så länge efterfrågan på stöd är stor.

Samtidigt har Rådgivningsbyrån haft möjlighet att rikta in sig på vissa typer av ärenden som har drivits strategiskt vilket redan har haft genomslag. Rådgivningsbyrån har fått bifall i ett ärende hos Migrationsöverdomstolen som innebär att så fort det krävs mer ingående överväganden av de skäl som åberopas till styrkande av flyktingstatusförklaring ska ett offentligt biträde förordnas. Genom att strategiskt driva ärenden kan räckvidden av de positiva besluten öka.

Under året har Rådgivningsbyrån även bedrivit analysarbete, inte minst det reaktiva genom besvarande av remisser och genom att svara upp mot extern efterfrågan av underlag till påverkansarbete. Analysarbete har även genomförts inom de projekt som Rådgivningsbyrån driver. Mycket fokus har varit på ad-hoc analyser som härstammar direkt från de ärenden organisationen driver. Det senaste året har ett antal områden prioriterats där arbete med omfattande analyser initierats. Dock har Rådgivningsbyrån fortsatt upplevt begränsningar i möjligheterna att prioritera det långsiktiga analysarbetet till förmån för reaktivt arbete. En ytterligare utmaning är spridning av framtagna slutsatser och rapporter. Kännedomen om Rådgivningsbyrån är begränsad i vidare kretsar och för att säkerställa att analyser når rätt målgrupp krävs ytterligare kommunikationsinsatser. Rådgivningsbyrån har även tagit nya kontakter och samordnat med organisationer vilket ökar möjligheterna att påverka lagstiftning och tillämpning mot ökad rättssäkerhet.

Rådgivningsbyråns styrelse har identifierat att nya former för att ansluta sig till organisationen behövs och har därmed tillsatt en arbetsgrupp i styrelsen som ser över organisationens stadgar med det syftet.

Rådgivningsbyrån har under det senaste året arbetat intensivt med att skapa interna strukturer och förutsättningar för att vidareutvecklas. Strukturer för projekthantering har utvecklats och

administrativa rutiner har förbättrats. Organisationen har säkerställt att formella krav för insamling uppfylls och har möjliggjort praktiska vägar för gåvor. Rådgivningsbyrån har etablerat en utgångspunkt för sitt kommunikationsarbete genom en ny hemsida, målgruppsanpassat material och nya kommunikationskanaler. Kommunikationsfrågan hör samman med samtalet om ett framtida namnbyte.

Rättssäkerheten i asylprocessen ökar då de asylsökande och personer som stöttar dem får tillgång till viktig information om asylprocessen och sina rättigheter i den.

Rådgivningsbyrån har strukturerat utbudet av föreläsningar och workshops samt utvecklat en utbildningskatalog som kan spridas till potentiella uppdragsgivare. Organisationen har provat samverkansformer och diskuterat närmare samarbete med ett stort antal aktörer. Det har lett till ett ökat antal utbildningar till personer som stöttar asylsökande väsentligt och därmed stärks möjligheterna för asylsökande att ta del av en rättssäker asylprocess. Utbildningarna som genomförts uppfattas generellt av deltagarna bidra till deras arbete med asylsökande. Mot bakgrund av den information som Rådgivningsbyrån får av asylsökande och de som arbetar för dem så finns det ett stort kompetensutvecklingsbehov hos ytterligare aktörer, privata såväl som statliga. Tyvärr har Rådgivningsbyrån inte haft utrymme att under erbjuda utbildningar i egen regi i den utsträckning som det hade önskats, dels på grund av att det inte fanns resurser att nå ut brett till nya aktörer och dels eftersom resurser att genomföra ytterligare utbildningar är begränsade.

Organisationen har fortsatt växa under året med tre nya medarbetare vilket har tydliggjort behov av interna strukturer och processer som också har utvecklats. Ett introduktionsprogram har tagits fram för att säkerställa att nya medarbetare får en grundlig introduktion. En större organisation kräver också nya strukturer som utvecklats med syfte att säkerställa intern kommunikation, kvalitet och uppföljning. Personalen och ledningen har fortsatt att hålla dialogen om etiska riktlinjer igång. Målet är att under expansionen bevara organisationens flexibilitet, täta informationsutbyte och trivsel.

Det direkta stödet till asylsökande är kärnan i Rådgivningsbyråns arbete. Följande aktiviteter har genomförts för att tillgodose asylsökandes behov av juridiskt stöd.

- Agerat offentligt biträde för vuxna och barn.
- Agerat som ombud nationellt och internationellt för vuxna och barn.
- Genomfört telefonrådgivning 4 dagar i veckan, en person som svarar i telefon. (1415 samtal)
- Genomfört rådgivning via e-post, för barn och vuxna (ca 5500 mejl).
- Genomfört rådgivning i stift och med Stockholms stadsmision och Equmeniakyrkan enligt avtal.
- Handlagt enskilda ärenden. (439 ärenden)

- Tillgängliggjort relevant information till asylsökande och flyktingar bl.a. på hemsidan.
- Tagit fram omfattande informationsmaterial om asylprocessen för barn och publicerat det på hemsidan.

Rådgivningsbyrån har under 2017 genomfört ett antal aktiviteter för att ge juridiskt stöd till aktörer som arbetar med asylsökande och flyktingar.

- Varit tillgängliga för rådgivning per telefon, e-post och i möten för medlemsorganisationerna och individer verksamma i dessa.
- Genomfört en utbildning till offentliga biträden kring tillvaratagande av asylsökandes rättigheter i enlighet med Europarätten.
- Spridit information genom nyhetsbrev till medlemsorganisationer och andra organisationer som arbetar med relevanta frågor.
- Genomfört utbildningar till över 1700 personer.

Rådgivningsbyrån granskar lagstiftning och rättstillämpning beträffande migrationsprocessen och har genomfört ett antal aktiviteter.

- Sammanfattat, analyserat och utvärderat utfallet av nationella och internationella avgöranden t.ex. genom analys av ärenden då asylsökande beviljats uppehållstillstånd för att det annars skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande.
- Samverkat med svenska och internationella aktörer kring praxis från Europarätten och internationell rätt generellt genom European Council on Refugees and Exiles, UNHCR och arbetsgruppen för strategisk processföring.
- Granskat och bevakat relevanta teman och genomfört analys på relevanta områden bl.a. barn i asylprocessen, EU:s gemensamma asylsystem och praktiska verkställighetshinder.

Under 2017 har Rådgivningsbyrån delat med sig av sina slutsatser från analysarbetet till beslutsfattare och opinionsbildare genom följande aktiviteter.

- Bedrivit påverkansarbete genom att publicera sju remissvar, sex analyser och yttranden och fyra artiklar med upprop.
- Förberett rättsutredningar kring Europarätten för offentliga biträden att ta del av.
- Deltagit i två panelsamtal och anordnat ett seminarium under Almedalsveckan, deltagit i ett panelsamtal och anordnat ett seminarium under Barnrättsdagarna, hållit ett föredrag på National European Migration Network Conference i Stockholm, deltagit som talare i konferens om hedersvåld i Borås.

- Medverkat i referensgruppen för regeringens utredning om praktiska verkställighetshinder, ansvarig ministers asylforum för civilsamhället samt sakråd om Kvinnokonventionen (CEDAW).
- Samlat civilsamhällets organisationer för diskussioner inför remissyttranden, utvärdering av den tillfälliga lagen om begränsningar i möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ålderbedömningar för asylsökande barn.

Rådgivningsbyrån har genomfört flera omfattande insatser för att säkerställa att arbetet bedrivs på ett strukturerat och systematiskt sätt.

- Utvecklat uppföljningssystem för ekonomihantering, insamling av statistik samt interna strukturer för projekthantering.
- Genomfört strategidagar för personal samt gemensamt för personalen och styrelsen.
- Instiftat strukturer för verksamhetsplanering med ansvariga för administration, juridik och verksamhetsledning.
- Utvecklat struktur och innehåll för en målgruppsanpassad hemsida och övrig kommunikation.

För att säkerställa att Rådgivningsbyråns medarbetare har tillräckliga resurser och kapacitet för att nå förväntade resultat har ett antal insatser genomförts.

- Vidareutvecklat utbildningspaket, tagit nya kontakter i syfte att utöka medlemskrets och projektsamarbeten samt skapat förutsättningar för att öka gåvor till organisationen.
- Genomfört en särskild satsning på handledning för personalen.
- Genomfört kompetensutveckling, individuell och i grupp inom migrationsrätt, god advokatsed, föreläsningsteknik, ledarskap och kommunikation.

För att säkerställa att Rådgivningsbyrån har anpassad infrastruktur har nedan insatser genomförts.

- Genomfört anpassning av lokalen för att utöka antal arbetsplatser.
- Investerat löpande i ergonomiska arbetsplatser och arbetsverktyg för personalen.